

Lietuvos žvėrelių augintojų asociacija

Lietuvos žvėrelių augintojų asociacija

Adresas: Kauno r. sav., Vilkijos apylinkių sen., Vilkijos k.

Kodas: 164129076

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui K. Navickui
Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės patarėjui I. Jankauskui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2023-02-15, Vilkijos kaimas

PAAIŠKINIMAI DĖL KAILINIŲ ŽVĖRELIŲ AUGINIMO DRAUDIMO LIETUVOJE PASEKMIŲ

Lietuvos žvėrelių augintojų asociacija (**LŽAA**), vienijanti Lietuvos kailinių žvėrelių (audinių ir šinšių) augintojus, teikia savo nuomonę dėl kailinių žvėrelių auginimo (**Verslas**) draudimo Lietuvoje pasekmių.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos užsakytą Smart Continent LT, UAB vertinimą (**Vertinimas**) preliminarai kompensacijų dėl uždrausto Verslo suma Lietuvoje sudarys 56,85 mln. EUR. Tačiau ši suma paskaičiuota neįvertinus visų Verslo uždarymo išlaidų. Verslo uždarymo išlaidos valstybei bus gerokai didesnės ir preliminarai sudarys apie **175 mln. EUR**. Toliau yra pateikiami išsamūs argumentai, patvirtinantys 175 mln. EUR Verslo uždarymo išlaidų sumą.

Vertinant Verslo uždraudimo pasekmės būtina įvertinti eilę aplinkybių, pavyzdžiui: (i) ūkio subjektų, kurie bus priversti nutraukti veiklą, negautas pajamas; (ii) Verslui naudotų mašinų, įrengimų ir statinių, kurių pritaikomumas kitai veiklai neįmanomas, rinkos vertę. Pavyzdžiui, tik žvėrininkystės veiklai pastatytų ir tik tam tinkamų statinių, kurie buvo naudoti šiai veiklai (stoginių su narveliais, mėšlo/srutų šalinimo sistemų, ūkinių ir gamybinių statinių su specializuota įranga) rinkos vertę; (iii) šių mašinų, įrengimų ir statinių griovimo ir utilizavimo kaštus; (iv) darbuotojų perkvalifikavimo kaštus; (v) darbuotojų išeitinių pašalpų dydį; (vi) kitų, objektyviai būtinų išlaidų, dydį.

Vertinant Lietuvos žvėrininkystės ūkio šakos praradimus Verslo uždraudimo atveju būtina įvertinti ir tai, kad Lietuvos žvėrininkystės ūkiai yra tarp geriausių ir daugiausiai kailių išauginančių pasaulyje. Todėl kalbant apie kompensacijas reikėtų lygiuotis į tokias šalis, kuriose auginamų žvėrelių kiekis ir kokybė buvo geriausi.

Tam, kad objektyviai ir sąžiningai įvertinti visų Verslo uždraudimui reikalingų kompensacijų dydį, turėtų būti atlikti išsamūs ekspertų vertinimai ir skaičiavimai. Daugelis pastaraisiais metais žvėrininkystę uždraudusių valstybių kompensacijas dar tebeskaičiuoja, bet preliminarūs skaičiai rodo, kad, įvertinus visus nuostolius, kompensacijas perskaičiavus vienai laikomai veislinei patelei (objektyvus kriterijus, siekiant palyginti skirtingų šalių kompensacijos dydžius), šios yra apie 500 EUR. Lietuvoje paskutinių dešimties metų vidutinis veislinių patelių skaičius buvo 350 000 vnt. Taigi preliminarai tikėtina kompensacijų suma Lietuvoje, skaičiuojant panašiai kaip buvo skaičiuota Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Čekijoje, Danijoje, Norvegijoje, Belgijoje galėtų būti apie 175 mln. EUR.

Kompensacijos už Verslo uždarymą vadovaujantis kitų Europos valstybių pavyzdžiu, turėtų būti vertinamos iš bent dešimties metų duomenų, nes žvėrininkystė yra labai dinamiškas verslas, ir iš vienerių metų skaičių negalima padaryti pagrįstų išvadų. Neretai ūkiai dėl ekonominių ar veterinarinių priežasčių sustabdo ar sumažina gamybą, siekiant rekonstruoti fermą, pakeisti veislinius žvėrelius ar tiesiog pralaukti ekonominio nuosmukio metus, kaip pavyzdžiui buvo COVID-19 atveju ir karo Ukrainoje atveju. Šiuo metu dėl paminėtų problemų Lietuvoje žvėrelius laiko tik trečdalis anksčiau buvusių žvėrelių laikytojų, tačiau fermos, kad ir šiandien tuščios, atsigaunant rinkai bus užpildytos. Verslo draudimo atveju tokie ūkiai taip pat turi teisę gauti kompensacijas, nes jie taip pat praras savo investicijas, jų fermos taip pat turės būti nugriautos ir utilizuotos.

Smart Continent LT, UAB Vertinimo išvadas grindė Danijos pavyzdžiu, tačiau visiškai nevertino ir į Vertinime nurodytą 56,85 mln. EUR kompensacijų sumą neįtraukė turto praradimo išlaidų bei turto griovimo ir utilizacijos išlaidų. LŽAA duomenimis, vadovaujantis Danijos pavyzdžiu, Danija nusprendė kompensuoti ne tik 9 metų negautas pajamas, bet žvėrelių augintojams papildomai buvo numatyta kompensacija už prarastą turtą. Be to, Danijos atveju valstybė sau prisiėmė ir visas ūkių nugriovimo išlaidas.

Pagal Smart Continent LT, UAB kompensacija, skirta padengti išlaidas, susijusias su verslo uždarymu, sudaro 0,8 EUR žvėreliui, o ši suma apskaičiuota Danijos pavyzdžiu, bei darant prielaidą, kad „išlaidos, susijusios su verslo uždarymu, šiame vertinime apima išlaidas patalpų pertvarkymui arba nugriovimui, narvų utilizavimui ir pan. <...>“ ir pateikiant nuorodą į 2021-12-10 Danijos Maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerijos įsakymą dėl audinių įmonių prašymo gauti kompensaciją ir kompensaciją už nužudymą ir laikino uždraudimo laikyti audines dėl COVID-19 bei dėl tam tikrų kompensacijos dalių. Įsakyme yra numatytas avansinio kompensacijų mokėjimo audinių augintojams dydis, avansinio kompensacijų mokėjimo gavimo tvarka, taip pat vienkartinė de minimis pagalba pagal ES Reglamentą Nr.1408/2013. Tačiau pagal šį įsakymą skiriama vienkartinė parama ir kompensacijos avansas neapima visų išlaidų patalpų pertvarkymui arba nugriovimui, narvų utilizavimui ir pan.

Pagal Lietuvoje išauginamų audinių skaičių, vien stoginių joms laikyti ilgis yra apie 200 km. Stoginės - tai yra apie 4,5 m. pločio statiniai, kurių nemaža dalis dengti šiferiu. Be stoginių Versle naudojami kiti ūkiniai ir buitiniai statiniai, kurių, nugriovus gyvūnų fermą, nėra galimybės pritaikyti kitoje veikloje. Uždarius Verslą nereikalingais tampa pašarų gamybos, kailių cechai su visa įranga, šėrimo ir kita fermos technika ir kt. Kitos Europos sąjungos valstybės, sprendusios dėl Verslo draudimo, vertino turto

ir jo utilizavimo klausimus bei dėl to priėmė sprendimus. Atitinkamai, nėra jokio pagrindo Lietuvoje elgtis kitaip, t. y. nevertinti turto ir jo utilizavimo išlaidų.

Vertinime paskaičiuota 1,04 mln. EUR nedarbo išmoka (iš SODRA biudžeto). Tačiau, valstybei uždarant Verslą, darbą praradusiems asmenims turėtų būti kompensuojamos realiai jų negautos pajamos už protingą laikotarpį, apmokamos jų persikvalifikavimo išlaidos ar suteikiama pagalba padedant įkurti savo verslą, nes šie darbuotojai darbą praranda ne dėl savo ir ne dėl darbdavio kaltės.

Išmokų ūkininkų šeimų pajamoms užtikrinti dydis (161,70 EUR/mėn. asmeniui) 6 mėn. laikotarpiui taip pat nėra pakankamas, siekiant užtikrinti ūkininkų šeimų, kurių nariai prisideda prie kailinių žvėrelių auginimo veiklos ir neturi kitų pajamų šaltinių, pragyvenimą iki to laiko, kol ūkininkas pereis prie kitos veiklos. Juolab, kad aktyvių ūkininkų, kurie mažame žemės sklype sukūrė didelę pridėtinę vertę duodantį verslą, perėjimas prie kitos veiklos, susijusios su žeme, bus sudėtingas.

Be to, kas pasakyta, su Verslu yra susiję kiti verslai, tokie kaip pašarų gamyba, kailių apdorojimas ir kt. Vertinant bendrą valstybės mokėtinų kompensacijų už Verslo uždraudimą dydį, taip pat turėtų būti įvertintos ir kompensacijos su Verslu susijusiems kitiems verslams.

Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijos pirmininkas

Dr. Česlovas Tallat-Kelpša